

שנשפך הדם [ובלא זריקה אין נותר הבשר בהקטרה ובאכילה], או שפסולו **בבעלים**, כגון פסח שנשטמאו בעליו ואין הוא ראוי לאוכלו – אף על פי שפסולים גמורים הם אלו, מיהו הואיל ואינם בבשר עצמו, אינם נשרפין, עד שתעובר צורתן בלינה. שעל ידי כך יפסלו בפסול הגוף דנותר. ואז הם **יוצאין לבית השריפה!**

אמר ליה ריש לקיש: האי תנא [דאמר שהיו זורקים את פסולי חטאת העוף ללול], **תנא דבי רבה בר אבון הוא. דאמר: אפילו בשר שנפסל בפיהול, שהוא פסול הגוף, טעון עיבור צורה!**⁽¹⁾

תו **איתיביה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש: תנן: נטמא או שנפסל הבשר של הקדשים, או בשר קדשי קדשים שיצא חוץ לקלעים ונפסל בכך** [שמחיצת קדשי קדשים היא חומת העזרה, והיינו "קלעים"], ועדיין הדם כשר לזריקה – **רבי אליעזר אומר: יזרוק את הדם על גבי המזבח.**

ורבי יהושע אומר: לא יזרוק את הדם! שאם אין הבשר ראוי להקטרה ולאכילה, הרי הוא כמו שאינו. ואין זורקים את הדם אלא אם כן ישנו לבשר.

ומודה רבי יהושע לרבי אליעזר, שאם זרק

פסולי חטאת העוף, עד שתעובר צורתן בלינה [שאחר שעובר עליהם לילה משתנה מראיתם]. ואחר כך, יהיו **יוצאין לבית השריפה.** לפי שאסור לשורפן קודם שתעבור צורתן, משום בזיון קדשים.

ומדקתני דטעונות עיבור צורה, בהכרח דלא איירי מחטאות עוף שנפסלו בפסול הגוף. שהרי קדשים שנפסלו בפסול הגוף, כגון טומאה או פיגול או נותר, נשרפים מיד, ואינם טעונים עיבור צורה. אלא ודאי מחטאות שנפסלו בפסול היסח הדעת איירי.⁽⁷⁾

ואסיק רבי יוחנן לקושייתו: **בשלמא אי אמרת "היסח הדעת פסול טומאה הוי"**, לכך אינו נשרף מיד. שהרי אין בו טומאה ודאית, אלא חשש טומאה בעלמא. **ומשום הכי בעי עיבור צורה,** כדי לפוסלו בלינה. שאם לא כן, **שמא יבוא אליהו ויטהרנה,** ונמצא ששרף בחינם. ויש בזה משום בזיון קדשים.

אלא אי אמרת "היסח הדעת פסול הגוף הוי", למה לי **עיבור צורה?** ישרפו מיד.

דהתנן: כל שפסולו של הקרבן הוא פסול ודאי בגופו של הבשר, ישרף מיד!

ואם אין פסולו בבשר אלא בדם, וכגון

מכיון שנזרקו ללול, שוב נפסלים בפסול היסח הדעת. ואי פסול הגוף הוי, ישרפו מיד. ולמה צריך להמתין בהם עד לבוקר. תוספות.

1. וצריך עיון, דאכתי תקשה הא דתניא "בדם ובבעלים תעובר צורתו". ולמה לא ישרף מיד משום היסח הדעת? והרי כל שנפסל, הרי הוא מסיח דעתו ממנו.

כשמסיח דעתו ממנו נפסלה, אף אם כלפי שמיא גליא דלא נטמאה. ולמה לא יהיה מותר לשורפה? תוספות.

7. וקשה, דלמא פסולי חטאת העוף, היינו חטאות שנפסל דמם או שמתו בעליהם. ומשום כן הם צריכים עיבור צורה. ויש לומר, דמכל מקום מקשה שפיר. שהרי

ומשנינן: לא מפסול היסח הדעת איירי. אלא מאי נפסל? — נפסל במגע טבול יום⁽³⁾! שטבול יום פוסל את הקדשים.

ותמהינן: אי הכי, היינו פסול "טמא", וכבר קתני "נטמא".

ומשנינן: תרי גרוני "טמא" קתני. נטמא בטומאה גמורה, ונטמא בטבול יום.

כי סליק רבין מבבל לארץ ישראל, אמרה להא שמעתייה דרב ששת [דגידולי תרומה אסורים משום היסח הדעת], קמיה דרבי ירמיה.

ואמר רבי ירמיה: הני בבלאי, טפשיאי הם. ומשום דיתבי בארעא דחשוכא [שבבל חשוכה, לפי שהיא עמוקה], אמריתון שמעתתא דמחשכו!

וכי לא שמייע לבו, הא דאמר רבי שמעון בן לקיש משמיה דרבי אושעיא: מי החג [שהוכנו לצורך נסוך המים] שנטמאו, ואי אפשר לשאוב מים אחרים במקומם [כגון שנטמאו בשבת שבתוך החג. שאי אפשר לילך בשבת ולשאוב מהשילוח, אלא מערב שבת היו מביאין אותן] — אפשר לטהרם על ידי השקה באמת המים שבעזרה. שבכך

את הדם כשנטמא הבשר, בדיעבד הורצה הקרבן לבעליו. ואין צריך להביא אחר תחתיו! ובסמוך יבואר טעמיה.

קתני מיהת, "נטמא או נפסל". דמשמע פסול אחר חוץ מפסול טומאה. מאי "נפסל"? מאי לאו, נפסל בהיסח הדעת?

אי אמרת בשלמא, "היסח הדעת פסול טומאה הוי", משום הכי מודה רבי יהושע שהורצה בדיעבד. דהא היינו דמשכחת לה, דמרצוי ציץ אף על טומאה ודאית. וכיון שמרצה הציץ על טומאת הבשר, שפיר חשיב כישנו לבשר. ומיהו לכתחלה לא יזרוק. משום דקסבר, אין הציץ מרצה אלא בדיעבד.

והא דמכשיר רבי אליעזר בדיעבד אם נפסל הבשר ב"יוצא", אינו משום ריצוי ציץ. שהרי אינו מרצה אלא על עוון טומאה. אלא דבפסול "יוצא" עדיין נחשב הבשר קיים, לענין דיעבד. לפי שאין פסולו מחמת עצמו, אלא מחמת חסרון מחיצת העזרה סביב הבשר. ופסול מחמת דבר אחר מיקרי⁽²⁾.

אלא אי אמרת, "היסח הדעת פסול הגוף הוי", אמאי הורצה הדם בדיעבד, כשנפסל הבשר בפסול זה? והרי אין הציץ מרצה אלא על עוון הטומאה, כמבואר בפרק קמא.

לבשר היוצא, להתירו מידי מעילה.

3. וקשיא, הא כיון שנפסלו בטבול יום, ממילא אסח דעתיה מיניה. ואי פסול הגוף הוי, איך מהני תו ריצוי ציץ.

ויש ליישב, דכיון דהיסח דעת זה בא מן הטומאה, ומהני ריצוי ציץ על הטומאה עצמה, ממילא מהני נמי להיסח הדעת. מהרש"א.

וצריך לומר, דסבירא לה לגמרא, דאף אחר שנפסל משום דם או בעלים, צריך עדיין שמירה מטומאה [שהרי גוף הבשר עדיין כשר, אלא שאין לו דם שיתירן]. ודוקא בזריקה ללול כתבו התוספות דחשיב היסח הדעת. שפת אמת.

2. רש"י. ותוספות כתבו, דביוצא חשיב כ"יש בשר" בדיעבד, משום שהזריקה מועלת אף

הם נעשים חיבור למקוה(4). ומי מקוה אינם בני טומאה.

מיהו, דוקא אם נטמאו כשעדיין לא נתקדשו בקדושת הגוף [על ידי נתינתם בכלי שרת. או שקרא עליהם שם הקדש], והשיקן, ואחר כך הקדישן, הרי הם טהורין.

אבל אם הקדישן, ואחר כך נטמאו, ואחר כך השיקן, תו לא מהני להו השקה, והם טמאים!

וקאמר רבי ירמיה: מכדי השקת המים באמה שבעזרה, כזריעה בקרקע היא, וכמחוברים נינהו. ואם כן, מזה לי אם השיקן ואחר כך הקדישן, דטהורים, ומזה לי הקדישן ואחר כך השיקן, דטמאים? והלא משנורעו המים בקרקע, שוב אינם מקבלים טומאה.

ומסיק רבי ירמיה: אלמא, אין זריעה לחקדש! דמעלה עשו בהקדש, והחמירו במי קדשים, שלא תפרח טומאתם על ידי זריעתם בקרקע.

אם כן, הכא בשתילי תרומה טמאה, נמי החמירו בה. ואמרו, אין זריעה מועלת לתרומה, להתיירה מאיסור אכילתה בטומאה, על אף שמעיקר הדין בטלה ממנה תורת אוכל.

יטיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא.

אמר ליה אביי: האם מה שהחמירו בקדשים שלא תועיל בהם זריעה לטהרם מטומאתם, דוקא בהקדישן על ידי נתינתם בכלי שרת קאמר. אבל אם הקדישן בפה וקרא עליהם שם הקדש, ועדיין לא נתנם בתוך כלי שרת, לא עביד להו רבנן מעלה זו? לפי שאינם מתקדשים בקדושת פה, אלא בקדושת דמים. ואין בהם קדושת הגוף עד שינתנו בכלי שרת.

או דלמא, אף אם הקדישן בפה בלבד, נמי עבוד בהו רבנן מעלה זו.

אמר ליה רב דימי: שאלה זו, לא שמעתי את פתרונה. אבל בשאלה אחרת שהיא כיוצא בה, שמעתי תשובה.

דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: ענבים שננטמו — אם דרכן, המשקין היוצאים מהם טהורים! ואין הענבים מטמאים אותם במגעם. ולקמן יתבאר.

וכן הוא בחולין. אבל לא בהקדש. לפיכך, אם דרכן ואחר כך הקדישן למשקין, הרי הם טהורין! שהרי בזמן מגעם בענבים, היו עדיין חולין.

שננטמו, וכבר לא שייך בהו תוספת בפסול הטומאה, שוב אין נוהג בהם פסול היסח הדעת. קהלות יעקב.

4. וצריך עיון, אמאי מהני השקה? הלא אף זריעת שתילים טמאים אינה מטהרתם, אלא כשהשרישו. ובלאו הכי אינם נעשים מחוברים. ולמה במים אמרינן דחשיבי מחוברים בהשקה

ותירוצו צריך ביאור. דהא אין הטומאה אלא היכי תימצא להיסח הדעת. והוא פסול בפני עצמו, ואין לו קשר לפסול טומאה.

ואפשר, דאף פסול היסח הדעת אינו אלא משום שמטיח דעתו לשומרו מן הטומאה. ודבר שאין שייך בו טומאה, אף פסול היסח הדעת לא שייך בו [וכן איתא באחיעזר, יורה דעה סימן א]. שהרי אין ממה לשומרו. ולפיכך, קדשים

רבנן מעלה. אבל הני קדשים, דבעי כלי שרת כדי להתקדש בקדושת הגוף, דלמא בקדושת פה גרידא לא עבוד רבנן מעלה.

והדריןן לפרש דברי רבי יוחנן, דאמר: דרכן ואחר כך הקדישן — טהורים!

והוינן בה: וכי "דרכן" ואפילו טובא [הרבה יחד], נמי טהורין המשקין? אם כן קשיא. ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן: ענבים שנשמאו, דורכין פחות פחות מכביצה. ודוקא בכהאי גוונא הם טהורים. לפי שאין האוכל מטמא אחרים בפחות מכביצה. אבל אם דרכן הרבה יחד, נטמאים המשקין ביציאתם, מחמת מגעם בענבים.

ומשנינן: אי בעית אימא, הכא נמי קאמר. דאם דרכן בפחות מכביצה ואחר כך הקדישן, טהורין.

ואיבעית אימא: לעולם, אף אם דרכן הרבה יחד מטהר רבי יוחנן. אלא התם דמצריך לדורך בפחות מכביצה, איירי בענבים דנגעו להו בראשון לטומאה. דהוה להו אינהו [הענבים], שני לטומאה. לפיכך הם מטמאים את המשקין הנוגעין בהם ביציאתם. שהמשקין נטמאים אף על ידי שני לטומאה, ונעשים מחמתו ראשון לטומאה. כדקיימא

אבל אם הקדישן לענבים ואחר כך דרכן, אף אם דרכן בפחות מביצה, הרי המשקין טמאין! ואף זו היא מעלה בקדשים. ואף שהמשקין מיפקד פקידי בפרי, ואינם חיבור לו, החמירו בהם לומר שהמשקין נטמאים יחד עם הפרי בעודם בתוכו, על אף דמן הדין אין הם חיבור עמו כגוף אחד⁽⁵⁾.

וקא סליק אדעתיה דרב דימי, דבמקדיש את היין לנסכים איירי. ולכן הוכיח ואמר: והא ענבים, דקדושים בקדושת פה נינהו. שהרי אף אם ינתנו בכלי שרת לא יתקדשו בקדושת הגוף. לפי שהם עצמן אינם קרבים, ואינם ראויים להנתן בכלי שרת. וקיימא לן, "אין כלי שרת מקדש אלא דבר הראוי לו". ואפילו הכי עבוד בהו בענבי ההקדש רבנן מעלה זו, שהמשקין שבהם נטמאים יחד עם. אלמא, מעלת קדשים נוהגת אף בהקדש פה בלבד.

אמר רב יוסף: מענבים קא אמרת להוכיח כן? הא לא מוכח מידי. משום דהכא, בענבים של תרומה עסקינן, ולא בקדשים. שאף בתרומה עשו מעלה זו, כמו שעשו בקדשים. ושאני ענבי תרומה, משום דקדושת פה דידהו, בקדושת כלי שרת של קדשים דמיא. שהרי על ידי פה חלה לגמרי קדושת הגוף של תרומה. הלכך עבוד בהו

בעלמא.

ואין לומר דהיינו משום שאף הם מקבלים דין מקוה. דלא כן הוא. שהרי להיעשות מקוה, צריכים הם חיבור כרוחב שפופרת הנוד. ואילו לטהרם מטומאתם, סגי בהשקה דטופח על מנת להטפיח. קובץ שיעורים. וצריך לומר, דזרעים לא נחשבים לחיבור בקרקע בלא השרשה. דכמאן דמנח בכדא דמי.

אבל מים מתחברים למי מקוה בהשקה בלבד. קהלות יעקב.

5. ומעתה שוב אין אנו צריכים שינויא דלעיל [לג ב], דתרומת תותים ורמונים לא חזיא למידי, משום תקלה. אלא דבהקדישן ולבסוף דרכן, החמירו חכמים שיטמאו המשקים עם הפרי, אף דמיפקד פקידי. מהרש"א.

לן "כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה". והשני מטמא את התרומה. ולכך הוא עושה את המשקה ראשון לטומאה.

אבל **הכא**, איירי בענבים **דנגעו בשני** לטומאה, דהו להו שלישי לטומאה. לפיכך אין הם מטמאים את המשקין היוצאים. שאין שלישי מטמא את המשקין. שהרי אף אינו פוסל את התרומה.

אמר רבא: אף אנן נמי תנינא, דעבוד רבנן מעלה בקדשים, ואף בהקדש פה. דתניא: כתיב במי חטאת "ונתן עליו מים חיים אל כלי". ודרשינן, שתהא חיותן של מים בכלי. שצריך שיתמלאו המים מן המעין, באותו כלי שלבסוף נותנים בו את אפר הפרה. ולא ישאבם בכלי אחר, ואחר כך יערם לכלי שנותן בו את אפר הפרה.

והוינן בה: הא כתיב "ונתן עליו מים חיים". דמשמע, שלא בעינן שיתמלא הכלי מן המעין מאליו, אלא מהני אף אם נוטלים מים מן המעין ונותנים בו. **אלמא** מי חטאת כשרים, אף כשתלושין נינהו⁽⁶⁾! ואמאי אין לערות מכלי לכלי?

אלא מעלה בעלמא הוא דעשו חכמים במי חטאת, שתהא חיותן בכלי. ואין זה מן התורה. ולא דרשה גמורה היא, אלא אסמכתא בעלמא.

ו**הכא נמי** גבי שתילים טמאים שנזרעו, **מעלה** היא בתרומה, שאין הזריעה מטהרתם. **אמר רב שימי בר אשי: אף אנן נמי תנינא**,

דמעלה יש בקדשים אף מן התורה. דתנן: טמא שטבל ועלה מטומאתו, **אוכל במעשר** שני מיד! אבל עדיין אינו אוכל בתרומה. דעד הלילה הוא קרוי "טבול יום". וילפינן ליה מיולדת בתוך ימי טהרתה, שאינה אוכלת בתרומה. וכן פוסלת את התרומה במגעה. כדכתיב "בכל קודש לא תגע". ואף היא כטבולת יום ארוך דמיה.

משחעריב שמשו [ברדת הלילה] הרי הוא **אוכל** אף בתרומה!

ודייקין: **בתרומה, אין** [אוכל]. ואף טמא שחייב כפרה, כגון זב ויולדת, אוכל בהערב השמש.

אבל **בקדשים לא** אוכל אף בלילה, עד שיביא את קרבנותיו.

ואמאי? והרי טהור הוא אף קודם הבאת קרבנותיו. **אלא מעלה** עשתה התורה בקדשים שמחוסר כפורים אינו אוכל בס. **והכא נמי** בתרומה טמאה שנזרעה, עשו חכמים **מעלה** ואסרוה באכילה.

אמר רב אשי: אף אנן נמי תנינא, דמעלה עשתה תורה בקדשים. דתניא: כתיב בקדשים, "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף, **והבשר** כל טהור יאכל בשר". ודרשינן מו"ו יתירא ד"והבשר", **לרבות עצים ולבונה** של קדשים! שאף הם מקבלים טומאת אוכלין.

והוינן בה: וכי **עצים ולבונה בני איטמווי** נינהו? והא אין בהם תורת אוכל.

6. רש"י. ותוספות כתבו על פירושו, דדחוק הוא. ופירושו, דכשהמים בתוך הכלי ועדיין הכלי